

(Norvegia.)

de la Pharmacie-tarja Dortheim-nak Stockholm-ban székelt szerkesztője, legítisztább Lotot

Vedjegy.

felelő kedvezmény. K a b e l w a a g. szigeteken a ga-gondosan készítő, getve halvány-sárga könnyen emészthető si tekintélyek által sat. nél a legme-

egvéé válik. adad üvegekben, ez va adatik el. nt minden palack isításáról. ében, s nagyban

hcsenek V. Emil, Gölti Károly gyógyszer, Thall Adolt, Glück Ignác Gy. gyógyszer, Weisz keresk. Hódász: Griz-tván, Ujházi Kálmán, rem Vilmos, Lausévisz. Pinti Ferencz gyógyszer. Nyiregyháza: Em.

ES. nek örvendő s több nyomány — kelendő- n az utóbbi időben fejjeimet módosított úbb alakját veszem fejjegyként a buda-

ESZ

ajdalmak, személyen- szítő szerül is igen elősegíti, a foghust er nyer a szesz elpár- te fejmosásra is, a dús megakadályozá-

si. üveggel 40 kr. n, birományosalm név- keltetik. zay Kálmán sum-körút 23. sz. 312 és 320 szám.

os rendszere tudóvész- rselegénység, vonati-egész- mel-maláta-

aláta-gyógy. got Európára n 400 újság.

ye k által.

ácsosnak, az jának. Bécs-

ngodan a ndi tuk magunkat, rt, egészséges, telgusse 64. a zihálásban

, az ön Hoff éri magát. ob ucaza 66.

sör kitünő épviselője.

palaczkon fülil 40 kr. II. 1 ft egese 112 kisebb

Aradon: de a , fe : Mile yes S. győzsz. — r A. uraknál.

eskedéseikben.

Szerkesztőség és kiadó hivatal

Fiac. SIMONFFY-ház a város- házával szemben

HIRDETMÉNYEK.

előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok valamint a lap szellemi részét illető minden közlemények ide intézendők

törmentelen levelek csak ismert kezektől fogadhatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŐ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

XI. évfolyam. 1884.

Debreczen. Hétfő, márczius 31.

64. szám.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva vagy vilékre postán küldve:

Egész évre	10 ft —
Félévre	5 ft —
Negyedévre	2 ft 50
Egy óra	1 ft —

Hirdetési díj:

Öt-hasábsopetisorszeri beigtatásért 5 kr Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr Nyiltér 4 hasábsopetisorsért 20 kr.

Ipolyságtól Temesvárig.

II.

(T.) Nagyon hiábavaló gebekeedés tehát ez a gebekeedés, mert higye meg Apponyi ur, hogy daczára annak, hogy mindig főzi, de azért nincs neki anyi kifőzött spiritusa, hogy azzal Tisza Kálmánt megbuktassa. Még ahoz Windischgrätz meg az agrarius nagy harang, meg a sokat ígérés és kormányt gyalázás, nem elegendő eszközök. Igaz ugyan Apponyi ur ellene nyilatkozott a Windischgrätz behozatalának és mosta kezeit mint Pilátus, hanem azért mégis csak behozták, és az a nyilatkozat az nyilvánosság előtt nagyon furesán jött ki, mert jól tudtuk, hogy Apponyi urnak a Windischgrätzek kiint maradása csak egy komoly szavába került volna. E helyett a komoly szó helyett azonban a kortes nyilatkozatot adta ki. De hát mondjuk, a Tisza megbuktatására az e féle metterniches celszövények nagyon is elégteleneknek fognak mutatkozni, annál is inkább, mert a Metternich és Windischgrätzek emlékének felkavarásával még mindig nem lehet Magyarországon népszerűsége szert tenni, pedig ez az egész újabb habaréki rugdalózás a Windischgrätzek diadalától datálódik, s a kormány elleni harcban az invasió lobo-gója használtatik. És legyen bár Temesvár polgárainak nagy része németajku, sokkal hazafiasabbnak ismerjük azt, mint sem hogy az ily lobogó látására lelkesülni tudjon.

Aztán az ígért! En istenem, az ígért! már t. i. hogy Apponyi uraimék minden jót ígérnek. Hiszen mikor Paskievich orosz tábornok Magyarországra jött, olyan proklamációt adott ki Kosuth ellen, hogy ezen bizony megeshett volna a tudatlanok szíve. Míg Apponyi uraimék sem tudnak több jót ígérni, mint a mennyit ama tábornok ur ígért, hanem azért nem kértünk ám belőle, és meg vagyunk róla győződve,

hogy a Windischgrätz adta lobogó hivatól is minél kevesebbet fognak kérni akar Temesváron, akar Ipolyságban, akar másitt.

Hiszen már maga az a nagy ígért is csak merő „schwindli.“ Mert hát ugyan mit ígérnek? Mindent jobbat mint a milyet Tisza Kálmán képes adni. De hát mi áron? Honnan veszik, miből veszik azt a sok jót? Az egekből imádságot? Mert hogy Apponyi ur jó katolikus, azt tudjuk, de hogy azért, kevesebb adóból többet adjon neki az ur Isten, mint másnak, nem vagyunk hajlandók elhinni. Már pedig csak is e féle mennyei összeköttetés útján lehetne kivinni annak a sok ígértnek vagy egy tized részét, mert amint az ígértnek során végig nézünk, azt voltunk bátrak kiérteni belőle, hogy minden ígért változás sok és sok milliójába kerülne az országnak. És ha még hozzá vesszük az adók sokaságának emlegetését, mintha például Apponyi uraimék azokat a számtalan milliókat kissebb adók útján akarnák előteremteni, hát egy olyan tenger „schwindli“-vel vagyunk dolgunk a milyet még nem látott a magyar szem.

Ugy kormányozni édes uraimék, olyan paradicsomi állapotokat teremteni, mint a milyeneket önkök ígérnek báró Demantba és Mühlhausenbe való gyerek ámitás. Ahoz arany eső és egy liha nélküli emberiség, meg holmi csoda gyűrű és csoda puszka kellene. Szóval egy hátsra számító regényből tartanak felolvasásokat, és azokkal akarnak szavozó maradarat fogni: Windischgrätz és Metterniches lobogók alatt. Mire csakugyan el lehet aztán mondani: „Hogy illik ez össze?“ „Hogy illik ez össze?“

De hát a mint mondjuk, ezen az uton Tisza Kálmánt soha de soha nem fogják megbuktatni. Nagy szóval, nagy ígérttel, jól vagyunk már lakva s annak a valakinek, kiért Tisza Kálmánt elhagyjuk, okosabb embernek is, meg jobb hazafinak is kell lenni, mert mire való lenne

egy olyan csere, a melynél a nyereség nem biztos, de a veszteség meg nagyon valószínű.

Hát csak nőjön a nemes gróf még nagyobbra, produkálja magát az agrariusok élén még jobban, és ne csak szóval, de cselekedettel is igyekezzék bebizonyítani, hogy nagyobb ember mint Tisza Kálmán.

Országgyűlés.

Budapest, márcz 29.

Harmadik napja volt ma az ipartörvényjavaslat feletti általános vitának a képviselőházban, eleinte kevesebb de folyton emelkedő érdeklődés között. Az első szónok ma Zay Adof volt, ki örvend, hogy a javaslat „bár szemérmesen“, szakított a manchesteri iránynyal. Szónok tüzetes critica alá vette a javaslat fontosabb passusait s egyebek közt keveselte a qualificatio azon mérvét, melyet e javaslat a tanoncztól ugy, mint az önálló iparostól megkíván s a mellett kijátszható. Elfogadja a javaslatot, de a részleteknél fentartja magának a módosítások előterjesztését.

Szederkényi legtovább foglalkozott György Endre beszédének czáfolatával és annak fejtegetésével, hogy az iparosok ama törekvései, melyek a javaslatban visszhangra és védelemre találnak, épen nem azonosak a reactióval. Elfogadja a javaslatot, mint mely az iparosokat öntevékenységük körében szervezi s érdekeik és képviselőitől gondoskodik.

Miután Széchenyi miniszter helyreigazította az előtte szólnak némely állításait, általános érdeklődő figyelem között, mely szónokot beszéde végéig kísérté, Berzeviczy Albert szólalt fel, a javaslatnak főleg socialis és politikai momentumait taglalván alapos, kerekded beszédben, melynek itt-ott polemicus éle is volt.

Csoda dolgokat szónok a javaslatról nem vár, de practicus eredményeket igen; több intézkedés emelni fogja az iparos osztály társadalmi jelentőségét és súlyát, a mi igen kívánatos és szükséges. Azon körülmény pedig, hogy a pártok, most az országos mérkőzés előtt, letették a fegyvert, s együttes erővel dolgoznak e törvény megalkotásán, fokozott nyomatékot fogadni a törvényvégrehajtásának. E szöveg előadott tartalmas beszéd után, melyre élék helyeslések hangzottak fel, Kőrösy Sándor mondott szintén a javaslatot el-

fogadva egy kiválóan szakavatott beszédet melyet nagy érdeklődéssel hallgatott a ház.

A javaslat mellett nyilatkoztak még Rónay János és Prónay Dezső báró, mely utóbbi főleg Tisza Kálmánnak az önálló vámtérület hatásairól tegnap mondott érveinek czáfolásával foglalkozott, mire Széchenyi miniszter a távollévő miniszterelnök tegnap szavait verifikálta Pónay ellenében. Itt a vita félbeszakittatván, következtek Székely Elek előadása mellett a kérvények, melyek a bizottság javaslatai szerint intéztettek el. Csúpán Kovács Albert emelt szót a marhasó árának leszállítása érdekében; végül Gündöcs intézett a belügy miniszterhez interpellációt a regale megváltása tárgyában, s ezzel az ülés véget ért.

Kőrösi Sándor beszéde a képviselőház márcz. 29-iki ülésén.

(Az ipartörvényjavaslat ügyében.)

T. ház! (Halljuk!) Igazat adok előttem szolt igen t. képviselőtársamnak, midőn nem kívánt beleboacsátkozni az általános vitánál a részletekbe, hanem a törvényjavaslatnak csupán politikai irányáról és általános elveiről kívánt szólni. Én is ugy vagyok meggyőződve, hogy az általános vitának nem az a feladata, hogy a részleteket bíráljuk, hanem hogy első sorban vizsgáljuk azt, hogy szükség van-e ezen törvényre, és ha erre megtaláljuk az igent, akkor azon kérdést tartom fejtegetendőnek: micsoða alapelveken nyugszik a törvényjavaslat és különösen megfelelnek-e azok hazai viszonyainknak.

Ily nézetektől lévén áthatva, csak általánosságban fogom vizsgálni azon elveket, melyeken e törvényjavaslat nyugszik. Előbb azonban legyen szabad egy futólagos pillantást vetnem társadalmi mozgalmakra, azok eredetére és jelentőségére. (Halljuk!)

A ki a mai idők lánczolatossággal összefüggésben levő mozgalmakat vizsgálja, lehetetlen észre nem vennie, hogy az alkotmányért vívott küzdelmek ma többé nem oly fontosak, mint voltak a mult században és a jelen század elején. Ma a társadalmi mozgalmak kezdik háttérbe szorítani a politikai mozgalmakat és a művelt népek belátják azt, amit az első francia forradalom is igazolt, hogy a társadalmi rend kérdései sokkal fontosabbak, mint az alkotmány kérdései. A társadalmi rendben, első sorban a közgazdasági

Édes anyám tanított volna rája. Hát de régen temetőben fejtája.

Ezután hallottunk egy lövést, s Baski Gyura ott fekkét keresztül lött szívével a küszöbön.

A dal elhangzáskor a gyon lőtte magát.

A nap ép ekkor kelt fel a láthatáron a komizárius káromkodott, hogy Gyurit élve meg nem kerithette, kegyetlen haragja volt mindenkire.

Látod Gyura fiam hatból csak ez az egy maradt; meghaltak mind; — előbb a kieszik, aztán a kenyérkereső apjok, nincs senkim rajta kívül a világon, — add ki drága szülöttemet.

Megkell gyujtani a tanyát, hátulról kell neki kerülni, — kikell pörkölni őket onnan — kiáltá a komizárius.

Nem lehet, mert a padlás is tele van velök, onnan is lönek, — kiáltá vissza egy ijedt pandur.

Ez alatt az özvegy siralma folyvást tartott, még mindig a kétablak alá húzóda kiterjesztett karokkal ölébe a hideg nedves falat, a keserv életsikoltásával kiabál be a kisablakon a bent levő Bogátra,

— Add ki magzatomat, add ki gyöngeszülöttemet, s add ki gyermekemet.

Jól van no, hát mondja meg azoknak, hogy ne lődözzenek, megadom magam, — szólott ki a betyár a kisablakon, végre is meglágyulva a szegény asszony siralmán, — hanem előbb a nótámat dalolom el.

Mi körülvettük a komizáriust, kértük, hogy szüntesse meg a lövöldözést, aztán láttuk miként nyújtja ki az álmos kisgyermeket a betyár, láttuk az anya örületes örömet, láttuk a deli szép fiut megjelenni az ajtóban s azt gyönyörű hangjával dalolni.

(Vége.)

Imádkoztam, de nem tudok, hiába, Nem jartam én soha az iskolába.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

A „BOGARAK“

Rajzok a betyárvilágból.

Irta:

Tóth Már.

X.

A két kárász ló végig száguldott azon a nagy földön mely Kun-Szentmiklós és Lajos Miza között fekszik, és melyet magyarán egy nap járó földnek szoktak nevezni.

Felkeresték régi tanyáikat, hol már akkor egy szegény özvegy asszony kis árva fiával észkelte be magát s ott nyugodtak meg a kiesiny hajlékban.

Itt tanakodtak azután, mitévők legyenek, Jakab a Dunántult emlegette, Gyula nem akart a bábonyi szöllőktől messze távozni, ő tudta csak mi tartotta olyan nagyon vissza.

Nem tudtak megegyezni, a betyár morál pedig nem engedte őket elválni egymástól.

Majd holnap, majd másnap határoznak, addig is Jakab menjen által Fülöpszállás felé a két lóval, melyek a nagy futásban le rugdalták patkóikat és most meztláb voltak, ott a pusztá tetéltleni putrínál lakó cigizány majd megvasalja őket, nem első dolga ez a cigizány Kovácsnak.

És Jakab elment, Gyura pedig végignyult a kis patkán s nagy szomorúságba merült.

Éjtel utáni időre járt, egy hajnali korikolás kezdete állott elő, midőn a tanya kis ablakát erősen megkocogtatták.

Egyszerre ugrottak fel az özvegy és a betyár, az előbbi kiszaladt a pitarba, ajtót nyitni, Baski pedig az ablakhoz nyomult ki-

menni a szürkülő időbe. A tanyát körülvéve látta lovas pandurokkal — a kun-szent-miklósi komizárius jött oda portyázni.

Baski látta, hogy nincs menekvés, különben is elkiseredett kedélybe lévén, rögtön kilőtt az ablakon, a szegény asszony pedig a belőlről történt lövés dörejére kiugrott a pitarajtón a szabadba.

És most kezdetét vette az ostrom, a komizárius azon hiszemben, hogy egy egész betyár banda van befészkelve a házban, ovatosan hátrahúzódtott embereivel egész látóvonalba, innen azután folytonos tüzelést keltett a kis ház ellen, honnan Baski eléggé elléven látva fegyverekkel, és löszrel, hatalmasan viszonzta a tüzelést.

A kis árva pedig ez alatt édesdeden aludt anyja meleg ágyában.

Ép a szabadszállási vigalomból hajtottunk vissza Kun-Szentmiklóra jó czimborák társaságában, midőn a nyakvágó esárdánál meghallottuk a lövöldözést.

— Mi az?

A pandurok körülfozták azt a kis tanyát és ostromolják, belől védik magokat a betyárok.

— No érdekes heezez lehet, gyerünk oda publikumnak, s mi kis homokfutóinkon sebes nyargalva mentünk a lövöldözés helyére a kis tanya elébe.

Mikorra oda hajtottunk, a lövöldözés még folyvást tartott, koronként villant az ablak, vagy a pitarajtó, süvöltött a vágott ólom vissza, egész sorlóvés megrázkódtató detonáció kíséretével; — az ablak alatt minden öt érhető veszedelemről elfeledkezve a szegény gyámoltalan özvegy asszony.

Ez volt ekkor a helyzet, mely előttünk feltárult.

— Gyura fiam add ki kis magzatomat ne kívánd halálom nekem, a ki neked soha sem vétettem.

kérdések képezik az államférfiak és a törvényhozások gondját. Az új társadalom a szabad munkát, a szabad szerzést fogadta el létezése alapjául, és azon jogelvet állította fel, hogy az egyén jogával szemben, minden más egyén jogai egyenlők. Nincsnek többé külön személyiségek; az egyén más egyénnek, annak bejegyzése nélkül alá nem rendelhető; az egyén jogai csak az összeg érdekében korlátozhatók. Valamint az egyenlőség a jogban, úgy a szabadság az élet másik terén, a közéletben, a szerzésben, az új társadalom alapelveit képezi.

Nincsenek többé a szerzésnek szabaddalmazott formái; nincsenek többé az új társadalomban különös jogok, nincsenek különösen a szerzés eszközeinek, a munkának szabadságát gátló akadályok, czéhek alakjaiban. Minden egyén az új társadalomban a maga tevékenységére van utalva, és emellegva az egyén mindazon határáig, a meddig mások jogát nem sérti, a vagyonszerzésben teljes szabadsággal bír. Ezen magasabb elvek a folyton fejlődő emberiség nagy küzdelmeinek vívmánya. Századokig nyomta a kiváltságos osztály az emberiség nagy tömegét kiváltságaival, míg elvégre a tömegek erejüknél öntudatára jutottak a felvilágosodottság és műveltség által. Az angol és a francia irodalomnak, a 18-ik század nagy íróinak, Rousseau-nak, Smith Adámnak, a phiszyokratáknak, mint a közgazdasági liberalizmus megalkotóinak köszönhetjük, hogy ma a munkaszabadság az emberiség közvagyonát képezi.

Nem lehet feladatunk egy rövid beszéd keretében előadni tüzeten az új közgazdasági elveket, melyeket a reformátorok az új társadalomba behoztak. Ugyanis azt kívánom felemlíteni, hogy habár Rousseau-t ábrándozással vádolják, bár Voltaire gúnyosan megjegyezte meg róla azt mondván „vous me donnez envie de marcher a quatre pattes,“ ön nekem kedvet ad négy lábán járni, mégis ő volt a legelső, a ki az emberiség szabadságát és egyenlőségét a világnak a legelsőszűr hirdette. Nem kisebb érdeme van Smith Adámnak a ki az önsorsáról szabadon rendelkező invidiumhoz visszatérve, minden privilegiumnak, de különösen a privilegizált czéheknek eltörölését indítványozta, és azt mondja hogy a szabad egyének versenye fogja kifejleszteni az ipart; az állami beavatkozást pedig minden alakjában veszélyesnek nyilvánította. A francia és az angol irodalom által megindított mozgalom minket magyarakat csak igen kis mérvben érintett, mert köztudomású, hogy hosszú időn át közjogi harcokkal voltunk elfoglalva, csak 1840-ben azon nevezetes törvényhozási időszakban, alkotott törvényhozásunk az 1840. XVII. t. cikkben egy törvényt, melyben szabaddá tette a gyáripart.

De a kézműipart tovább is a szabad mozgást gátló czéhrendszer békóiban hagyta. Az 1848-diki czéhszabályzatot, az 1859-ki patenst főleg azért, mert hazánkba törvénytelenül hozott be, alig találom érdemesnek a felemlítésre. A legelső törvényhozási actusa volt a magyar törvényhozásnak az 1872. VIII. törvényozás, a mely az ipari ügyet egészen feloldva, azt az iparszabadság elvén rendezte. Törvényhozásunk e törvény megalkotásával az új társadalmi eszméket fogadta el és azon törvényhozásokat követte, melyek ezeket már előzőleg szerencsésen alkalmazták. Amde jól jegeztetett meg, hogy aig léptetett ezen törvény életbe, sőt ennek üdvös intézkedései végre sem hajtottak, már is megtörtént nálunk is, a mi egyébiránt másutt is bekövetkezett, hogy éppen maguk a leginkább érdekelt iparosok nyilvánították az ellen véleményüket, s minden baj, a melyek közé iparunk jutott, ezen új törvénynek tulajdonították.

Azt mondták, és ezt alighanem alaposan mondták, hogy az iparszabadságnak behozatala hazai viszonyainknak nem felel meg, ezért állították, hogy ezen új ipartörvény az iparosokat egymástól elszigeteli, hogy az iparszabadság nyújtotta kedvezményeket senki föl nem használta s így a már különben is a töké hatalma által nyomott korban az iparos háttérbe szorult, sőt sok esetben tönkre jutott. Ezen elégedetlenség folytán iparosaink körében oly kívánalmakat hallottunk hangoztatni, melyek egykor a már megszüntetett czéhrendszernek alkatrészét képezték. E kívánalmakban én azon jelenséget észleltem, hogy az iparszabadság hazánkban még nem honosulhatott meg és hogy a czéhrendszer emléke iparosaink emlékeiben még eleven él.

De hát én ebben semmi különösöt, semmi valami lesújtót nem találok; ez nagyon emberi dolog. Ott volt előttünk a kifejlett iparal bíró nagy német nemzet, melynek iparai 1848-ban congressusra gyűltek össze Frankfurtban és 1845-iki törvényük ellen, a mely nem tette kötelezővé a czéhbe lépést, a legnagyobb elégedetlenségüket nyilvánították. Kijelentették ezen iparosok ez alkalommal, hogy nekik oly ipartörvény kell, mely minden községben meghatározza az iparosok számát, a mely eltítja a házaló kereskedést, a mely a gyárakban dolgozó kézműveseket a czéhbe lépésre kényszerítse. Ugy törvény kell nekik, mely minden iparost csak egy mesterség üzésére szorítsa, a községeket, az államokat, a részvénytársulatokat pedig eltiltja az iparüzéstől.

Oly ipartörvény kell nekik, a mely megtiltsa, hogy egy iparos két tanoncznál

többet tartson, a gyárosokat pedig az iparosok javára megadóztassa, a segédek pedig vándorlásra és vizsgáteletré kényszerítse. Ime ily kívánatokat nyilvánított azon nagy-culturnemzet iparos népe is, de ebben én semmi különösöt nem látok. Minden előhaldásnak egy kis visszaesés szokott következni. Ennek ugyan Németországban nem lett semmi gyakorlati eredménye, de azt mégis igazolja, hogy a német iparosok is demonstráltak az iparszabadság ellen, ép úgy mint a mi iparosaink, még pedig ép akkor demonstráltak, mikor a Franciaországból kiinduló forradalmi politikai eszméket; a legnagyobb hévvel üdvözöltek.

Az itt elsorolt kívánatokhoz hasonló kívánatokat mi is olvastuk iparosaink kérvényeiben és a sajtóban hangoztatott nyilatkozataikban, — de hát ezek nem a szabadipar hátrányát bizonyítják, hanem csak azt, hogy a czéhrendszer és a szabad iparközötti harcnak hazánkban még nincs vége. Vannak még most is hazánkban, — hisz itt is hallottunk nyilatkozatokat — kik restelik ugyan ki mondani e szót „czéh,“ hanem elleplezeten oly társulatokat, zárt testületeket akarnak felállítani, melyek ép úgy mint a nyíltan czéhnek nevezett testületek a maguk tagjait csak vizsga letétele, vagyis más szóval „remekelés“ mellett vehessék fel; vannak még ma is olyanok, kik azon jogelvet ellené, hogy senkit a maga bírójától elvonni nem lehet, azt akarják, hogy az iparos nem úgy mint a társadalom többi osztálya állami közegek, hanem saját társulati bírósága által ítéltesse el. Ezek mind hiába való törekvések.

Valamint a jogegyenlőséget nem lehet a mai felvilágosult korban többé nemeresre és nem nemesre, birtokszerezési képességgel bíró jobbgyakra osztályozással megszüntetni; ugy a társadalomban nem lehet többé a munkaszabadságot bilincsekbe verni és az egyént megfosztani attól a jogtól, hogy a maga egyéni tehetőségét az ipar terén is teljesen szabadon kifejtthesse.

A világ legelőhaladottabb népeinél ma mindenki szabadon üzhet ipart. Nem kívánatik sem képesség, sem testületbe lépés, sem honosság, sem férnemhez való tartozás: eleget az egyszerű bejelentés, az is csak az adóviselési teher szempontjából. És mégis az ipar ezen államokban van a legmagasabb fokán. Ott van a legnagyobb jólét és gazdagság, a hol az ipar teljesen szabad, nem haltszanak ott hangok, hogy valaki a munka szabadságát törvény által korlátozni akarná.

Ezek előadása után most már azon kérdést teszem fel, hogy miután van nekünk az iparszabadság elvén alapuló törvényünk, szükség-e, hogy egy újabb törvényel még pedig egy oly törvényel a mely a munka szabadságát sok tekintetben korlátozza, felcsesze.

Amint eddigi fejtegetéseimből eléggé kilálglik, én a teljes iparszabadságnak vagyok híve. Noha most is helyesnek tartom a most hatályban levő ipartörvény alapelveit, mindamellett tekintve hazai közgazdasági és kulturális állapotunkat én mégis a kérdésre, György Endre barátommal ellenkezőleg, határozottan igennel felelek. Derültség a szélső baloldalon.

Méltóztatassanak meghallgatni indokaimat. A most hatályban levő és a munkaszabadság elvén alapuló törvényünk bebizonyította azt, hogy az még nálunk nem honosulhat meg, mert hiányoznak ahhoz a szükséges előfeltételek. Hiszen még nincsen szükséges iparunk sem, nincsen olyan iparunk, a mely kifejlett és a maga lábán áll. Iparosainknak nagyrésze nem bír azzal a képzettséggel, hogy a szabad ipar által nyújtott előnyöket a maga javára felhasználni tudná. Nincs meg iparosainkban a társulási hajlam, már pedig az tagadhatlan, hogy ha a gyáriparral és a töképezés hatalmával szemben az egyes iparos többé meg nem állhat; az iparosok egyesület ereje veheti fel csak ezen hatalmakkal szemben a harcot. (Közbeszólások a szélsőbalon: Miért torjija el a gyáripart!)

Eltörjija azért a kisebb iparost, mert a nagyobb erő letiporhatja a kisebbet, a nagy hal elnyeli a kis halat. Igaz, hogy a kis hal is elnyelne a csehalat, de nem bírja. (Derültség a szélsőbalon.)

A hol az iparszabadsághoz az előfeltételek hiányoznak, mint nálunk, ott az iparszabadság — mint 12 évi tapasztalatunk igazolja — iparszabadoszággá fajul, és az iparunk technikai, közgazdasági és erkölcsi sülyedését idézi elő. Az iparszabadoságban a tanonez, mihelyt egy kis felület ismeret szerzett, felszabadítottatik, és segéd lesz; ebben a minőségében a helyett, hogy felkeresné a nagy városok iparműhelyeit, otthon marad, és az esetleg özvegygy lett mesternét nőül veszi, az ilyen egyén tökéletlen ismeretekkel üzi tovább iparát. Megkárosítja a fogyasztó közönséget, és mert a rossz munkát olcsóbban adja, megkárosítja azon iparos társait is, a kik nála tökéletesebb műveket állítanak elő.

A most hatályban lévő törvény minden hiányoknak orvoslására nem nyújt segédeszközöket. A törvényhozónak az eszélyesség azt parancsolja, hogy amint Montequieu régen mondta, mielőtt valamely ország számára törvényt alkotna, vizsgálja meg ama nép szokásait, éghajlatát, erkölcsét, és azután alkosson számára törvényt. Ha pedig mégis a törvényt meghozatalakor ezt elmulasztotta, vagy pedig a törvényhozás is, mint emberekből álló testület, megtevédedt, akkor nincs egyéb kötelezettség, mint visszatérni a he-

lyes utra és meghozni az illető nép viszonyainak megfelelő törvényt. Ezen helyzetben van a mi törvényhozásunk. Belátjuk ugyan, hogy az 1872-ki törvény helyes alapon nyugszik, és a legmivelőbb népek törvényeivel egyenlő színvonalon áll.

De azt is belátjuk, hogy ez még nekünk korai viszonyaink mellett meghonosulni nem képes. Ez okból tartom előnyösebbnek a szőnyegen levő törvényjavaslatot a most érvényben levő törvényé. De előnyösebbnek tartom azért is, mert míg egyrésztől az ipar üzéshez megkívánja a képesítést másrésztől a mester, segéd és tanonez közt sokkal jobban szabályozza a viszonyt, mint a most érvényben levő törvény. Nagy súlyt fektet a javaslat a tanonez oktatására, mások is említették, de én is kijelentem, hogy leginkább e szempontból üdvözlöm a törvényjavaslatot, és ha egyéb ok nem volna, ezen egy okért is hajlandó volnék azt elfogadni, mert azon meggyőződésben élek, hogy ha egyszer meghonosul iparosainknál az általános műveltség, maguk fogják kérni a törvényhozást, hogy alkossa meg számukra, a teljes iparszabadság elvén nyugvó törvényt. Én az oktatástól várok igen sokat, mert fogalmilag az ipar nem egyéb, mint azon kereset, mód, melyben a földolgot a személyi töké képezi.

A személy bizonyos fejlettsége nélkül maga az ipar sem fejlődhetik. Az iparszabadság elvén nyugvó jelen törvényünk nem tartotta szükségesnek azt, hogy az iparosokat a testületbe lépésre kényszerítse, mert elvével ellentétben állt, miután az iparszabadság az egyéni szabadságon alapul, az egyéni szabadsággal pedig nem egyeztethető össze, hogy valakit oly testületbe lépésre kényszerítsünk, melybe belépni nincs kedve. De ha már eltérünk az iparszabadság elvétől, ha elfogadjuk a képesítést: akkor el kell fogadnunk a testületi kényszerítést is, mert ez azzal szoros összeköttetésben áll. — Hiszen azért volt a mostani törvényünk sikertelen, mert nem volt iparosainkban társulási hajlam, ha egyszer megvagyunk győződve arról, hogy iparosaink elszigetelten a gyáriparral és a töképezés hatalmával szemben többé megállani nem képesek, hogy vagy tönkre mennek, vagy a töképezés rabszolgáivá válnak, akkor nincs egyéb hátra, mint hogy ne kérdezzük, akarnak-e testületbe belépni vagy nem, hanem saját javukra rendeljük meg törvény által, hogy tartoznak belépni. Meg vagyunk győződve, hogy törvényünk ipart felvirágoztatni nem lehet, mert ahoz sok más tényező közrehatása szükséges; de mivel a törvényjavaslat az iparosok közé nagyobb rendet behozni és az iparosok műveltségi fokát emelni s ez által közvetve iparunkat jobb és kedvezőbb helyzetbe hozni alkalmas, és a javaslatot általánosságban, a részletes tárgyalás alapjául elfogadom. (Elénk helyeslés.)

Aranyjárdék-konverzió.

A 6%-os aranyjárdéknak 4%-osra való konvertálása alkalmából nem lesz érdektelen a 6%-os aranyjárdék árfolyamait a kibocsátás évétől (1875) a mult év végeig feltüntetni természetesen minden évről csak azt az árfolyamot véve tekintetbe, melyely az év záródik. A 6%-os aranyjárdék 75-ben kibocsátott, 80%-en, 76-ban a 75 ik árfolyam változatlan, 77-ben: 91.25, 78-ban: 84.50, (tehát szinte oda esett vissza, a honnan kiindult), 79-ben: 97.65, 80-ban: 111.30, 81-ben: 119.10, 82-ben: 118.15 és 83-ban: 120.80. Szóval 78-at kivéve fokozatos emelkedést látunk.

A hatszázalékos aranyjárdék címletek eddigelő még meg nem határozott mennyiségű összegének a július 1-ére történendő felmondás czéljából való kisorsolása március 31-én ma fog eszközöltetni. Egyidejűleg értesítettni fognak a négyszázalékos aranyjárdékre készízetés iránt aláírók, hogy az aláírt összeg, mely hányad részét fogják megkapni, nevezetesen a nagyobb összegeknel fog valószínűleg jelentékenyebb eszköket foganatba vétetni. Ugyanaz nap fog közvéteteni a 6%-os aranyjárdéknak 4%-osra való becsérelése végett bejelentések eredménye is.

Vidék.

Püspök-Ladány 1884 márc. 26.

T. Szerkesztő Ur!

Jóllehet azon időket kezdjük élni, midőn „egy választó polgár barátságos mosolya, a legszebb szemek kacsinásával felé“ mégis én most nem pártzenvedély, korteskedés s több efélékről ir; pedig ebből is volt egy kis részünk — hanem igen kedélyes s jól sikerült estélyről, melyről még ez ideig b. lapjában egy soroskát sem olvastam, bárha ivatek lehetne róla írni, s hiszem — ösmerve lapját — hogy ez nem Szerkesztő Ur, hanem tudósítója hibája.

Beöthy Gábor ur által indítványozott s keresztül vitt ter sikerültérol írok, annál is inkább, hogy ezzel mintegy elismerésem tolmácsoljam a fáradhatatlan férfiaknak.

F. hó 22-én tartá meg a p-ladányi „Műkedvelő társulat“ első előadását. Szinrekerültek a „Másé“ „Az első

reggeli“ végre „Siketnek kell lenni.“

Szinpad — felállítva a vasuti indulóház várótermében — s különösen a „Jelzettek“ az igaz, hogy a kezdetlegesség jellegét magyaron magukon viselték, de nem úgy az előadás, — az valóban meglepő volt; az egyöntetű s szabatos előadásban határozottan meglátszott a tanulmány s mondhatom a tehetőség; — a hölgyek kitünően alakítottak, s azért Nábráczky Gyuláné, Mogyoróssy Lajosné, dr. Boda Gyuláné méltán megérdemlék egy a falreugató taposok, mint a nyert esokrok özönét.

Az urak közül Beöthy Gábor, Höeffer Arthur, Nábráczky Gyula voltak az est hősei, ezek mellett Szalay Sándor s Nagy Ödön urak is megálltak helyükön.

Az előadást az étteremben kivilágos kiviradtig tartó táncz követé — csak a színóra által megszakítva, mikor is a jelen volt urak egyrésze — elég tapintatlanul — megfélekedve az összejuvetel czéljáról, mert éppen véletlenül — (ezt nem hiszem magam sem) br. Splényi is ott levén, unalmas s korai szónoklatokkal zavarták a közönséget s később még a tánczolni akarókat is.

Hölgyek közül jelen voltak: Lipovicsky Imréné, Szölössy Jánosné, Szokoljai Zsigmondné, Nagy Ferencné, Tisza Zsigáné, özv. Varga Károlyné, Nábráczky Gyuláné, Boda Gyuláné, Mogyoróssy Lajosné, Kaczér Árpádné, Morvay Károlyné, Ványi Sándorné, Fidor Dezsőné, Balogh Istvánné, Hedlicska Kálmánné, Doss Károlyné, Pájer Józsefné, Kálmán Lajosné, Rottler Sándorné, Grün Vilmosné Schillinger Istvánné urnók, Devics Ilonka, Tisza Ilonka, Kálmán Anna, Rutkai Böske, Ross Ilonka, Rottler Irma, Szokoljai Jolán, Grün Fáni, urhölgyek.

Azon reményben, hogy majd a „meleg napok“ alatt — érteve a választási mozgalmakat — ismét egy ilyen minden tekintetben élvezetes estéről értesíthetem, vagyok tisztelettel Bonifac.

A debreczeni gazdasági tanintézet gazdaságának mozgalmá és eredménye 1883-ban.

4. A z egyes mivclélsí ágak átlagos holdankinti termése.

Őszi buza: szalmában 282 kereszt, szemben 13 hl. á 80 kg. = 1,036 kg. Őszi rozs: szalmában 21-9 kereszt, szemben 14 hl. á 75 kg. = 1,050 kg. Champlain tavaszi buza: szalmában 20-6 kereszt, szemben 15 hl. á 77 kg. = 1,165 kg. Tavaszi rozs: szalmában 19 kereszt, szemben 9-4 hl. á 75 kg. = 719 kg. Chavalier árpa, tavaszi: szalmában 15-6 kereszt, szemben 9 hl. á 68 kg. = 607, kg. Zab: szalmában 23-8 kereszt, szemben 19-30 hl. á 46 kg. = 888 kg. Majorsági tengeri: c s ó b e n 37 hl. s z e m b e n 18-50 hl. á 75 kg. = 1,387 kg. Olasz cirok, szalmában 500 kg. s z e m b e n 30 hl. á 50 kg. = 1,500 kg. Burgonya 60 q. Répa 100 q. Luczerna, szárita 20 q. Zabos búkköny 25 q. Muhar 18 q. Zöld tengeri takarmány. 150 q. Őszi búkköny zöldben 170 q.

5. Állattenyésztési eredmények.

a) Lótenyésztés.

Mult évről maradt különféle koru ló és esikó 26 db. ez évi szaporulat 2 db. együtt 28 db.

Evközben elhullott kólikában 1 db. eladatott 3 db. = 4 db. marad az év végével 24 db.

Jegyzet. Az eladott 3 ló közül egy db. elvénült mustra ló volt, két db. pedig eladásra idomított 4 éves kanca, melyek együtt 800 frton keltek el.

b) Tenyész-szarvasmarha.

A tehenészet összes állománya volt az év kezdetén 93 db. a minisztérium által küldetett simenthali 4 db. született egész éven át 33 db. együtt 130 db.

Elhullott egész éven át: simenthali 6 db. scheinfeldi 1 db. keresztetett 4 db. = 11 db.

Eladatott számeletti scheinfeldi tehén 14 db. hollandi bika 1 db. keresztetett bika 1 db. tenyésztesre alkalmatlan borju 19 db. = 32 db. együtt 43 db. Marad az év végével 87 db.

c) Jármos- és hizó-ökör.

Állomány az év elején 25 db. Vétel utján szerzetett 6 db. együtt 31 db. Eladatott hizó ökör 5 db. marad az év végével 26 db.

d) Juhászat.

Az összes juhállomány volt az év elején 348 db. Szaporulat utján 136 db. együtt 484 db. Eladatott hizó ürj 62 db. tenyészök 12. mustra-anya és bárány 74 db. Elhullott egész éven át 21 db. = 169 db. marad az év végével 315 db.

Jegyzet. A cotswald-fésűs keresztetett juhok száma a fentebbi maradványban összesen 24 db.;

a hizó ürük december 20-án adattak el garonkint 28 forintért Weiss Dávid bécsi kereskedőnek.

Nyirási eredmény: ez évben megnyirattott 321 db. különféle koru juh után zsirban nyirt gyapju 1,872 kg., esik egy juhra 5^{83/100} kg., bárány megnyirattott augusztusban 97 db. s lett 206 kg. zsiri gyapju, esik egy darabra 2^{12/100} kg.

A gyapju a budapesti mosó gyárban

masatott
zsankent
A
kezo vol
1,8
kg. gyar
nal. A
utzott
Dég e
a regna
A küldö
tőkör
zárkeze
azon sz
sere a
reconsz
Debr
Kérdés
vezetője
a király
s vissza
Öfelsé
lakozat
ezen vá
fosszák
illetőleg
nézve
játó
hogy a
sített
álomás
rad, de
helyzet
felség
sik igér
ség ta
vonnak,
ezen vá
nyilatko
hatók
ben el
négy h
Öfelsé
látogat
ég, ho
előbb
első m
vendég
1885. é
nátközö
mai n.
zottsági
bápades
é apríl
ngk. —
résok é
lentette
ának,
dbr. k
az Ve
lvo k
tanni
bjelent
már tö
bjelent
lésznek
a közpe
landóna
tárdj
Debrecz
rezen-
Bék fele
tésnél.
lat eny
szüneti
szalád
6 30
án o
gyház
zére s
nyozni
testü
emet,
Antal
eli hó 2
tal a h
titokta
z ney
sitett
zövl
zöveg
pését,
fen va
gatta.
pénzia
jom t
megem
leteröl

iketnek kell

a vasuti indulóház... a „diszletek”... egészesség jellegét na...

...határozottan megmondhatom a tehet...

...melyben kiválóság... a vezető — csak a...

...mikor is a jelen... a tapintatlanul —...

...nem hiszem magam... a közönséget akarókat is...

...tisztelttel Bonifac.

...sági tanintézet... ma és eredmény...

...és ágak átlai... a termésé.

...ban 28-2 kereszt... — 1,036 kg. Őszi...

...eszt, szemben 14... Champlain tavaszi...

...eszt, szemben 15 hl... aszi rozs: szalma...

...hl. á 75 kg. —... tavaszi: szalmában...

...l. á 68 kg. = 607... keresz, szemben...

...kg. Majorsági ten... szemben 18-20...

...Olasz cizrok, szá... 30 hl. á 100 kg.

...30 q. Répa 50 kg... Zabos búkköny 25...

...ri takarmány. 150... 170 q.

...eredménye k... ztés.

...ülőféle kora 16 és... rulat 2 db. együtt

...kőlkában 1 db. elad... az év végével

...3 ló közül egy db... két db. pedig elad...

...za, melyek együtt... asmarha.

...állománya volt az... háziállat által kül...

...illetett egész éven... át: simenthali 6...

...esztett 4 db. —... scheinfeldi tehén...

...keresztett bika... atlan borju 19 db.

mosatott és árusított és pedig métermá...

— A mosást és árusítási eredmény követ... kezű volt:

1,872 kg. zsíros juh gyapjuból lett 435... kg. gyárilag mosott gyapju, tehát 23-20/100.

(Vége köv.)

Napi hírek.

— A debr. küldöttség a királynál. A kaszárnya építés ügyében Bécsbe utazott küldöttség néhány tagja és gróf Degenfeld József főispán ur a tegnapi délutáni vonattal érkeztek haza.

A küldöttséget a mint már irtuk volt esztörtökön délben fogadta ő felsége. A hazakerkezettek elragadtatással beszélnek azon szíves fogadtatásról, melyben ő felsége a küldöttséget részessíté és azon rokonszenvrői és érdeklődésről melyet Debreczen városa iránt tanusít.

Kérdéseit a főispánhoz, mint a küldöttség vezetőjéhez és a polgárme-terhez intézte, a király általános kifejezéseket használt s visszaemlékezett debreczeni időzésére. Ő felségének a küldöttség előtt tett nyilatkozatai két irányban bírnak Debreczen város közönsége részére rendkívüli fontossággal.

Igy a kaszárnya ügyben, illetőleg a katonaság ide helyezésére nézve oly kedvező nyilatkozatokat adott, hogy alig lehet kétkedni, hogy a város közönségének óhaja teljesíteni fog s nemcsak, hogy a most itt állomásozó katonaság továbbra is itt marad, de azon katonai létszám fog idehelyeztetni, — a melyért a feliratban ő felségénél kérelmeztünk. — A másik igen fontos tény melyet a küldöttség tagjai a fogadtatás részleteiből levonnak, az, hogy ő felségének Debreczen városára tett kedvező, de ezélatos nyilatkozatai nagyon kapcsolatba hozhatók azon a helybeli honvédség körében elterjedt hírel, hogy az itteni ősi nagy honvéd összpontosítás alkalmával ő felsége Debreczen városát magas látogatásával megriszteli.

Adja az ég, hogy e hír beteljesedjék, s minél előbb szívrepesve üdvözölhessük a legelső magyar embert a királyt e város vendégkeretű falai között.

— Országos kiállítás. Mennyiben az 1885. évi budapesti országos kiállításra vonatkozólag kitűzött bejelentési határidő a mai nappal lejárt, s az alulirt kerületi bizottságnál eddig begyűlt bejelentő ívek a budapesti kiállítási országos bizottsághoz 5-én április hó 5-én mulhatlanul felterjesztettek, — annál fogva felhívtnak mindazon iparosok és gazdák, kik tárgyaikat be nem jelentették, de a kiállításban részt venni óhajtanak, hogy bejelentéseiket április 5-ig a debr. keresk. és iparkamara helyiségében (piazec Vecsey-ház, keresztépület I. emeleten) lévő kiállítási irodában annál is inkább megte-tenni igyekezzenek, mivel e határnapon tul bejelenteni akarók a térdj 10 százalékkal már többet fognak fizetni; május 1-én tul bejelentett tárgyak pedig csak azon esetben lesznek kiállíthatók, ha azok elfogadása iránt a központi kiállítási országos bizottság hajlandónak nyilatkozik, ez esetben azonban a térdj 50 százalékkal több lesz fizetendő. Debreczen 1884. márczius hó 31-én. A debr. keresk. kerületi kiállítási bizottság.

— Köszönet nyilváníttás. Mindazok, kik felejtethetetlen jó férjem, jó atyánk temetésénél megjelentek, részvétükkel fájdalomunkat enyhítették, fogadják szívbel jövő köszönetünket. Özv. Kardos Istvánné és családja.

— A kabai lelkész állomásra folyó hó 30-án megválasztott Dávidházy János pocsaji lelkész s a debreczeni reit. egyházmegye esperese.

gató ur utján márcz. hó 29-én 20—20, együtt 40 frt kegyes adományt juttatván el egyletünk elnökéhez. Midőn ezen összegek átvételét jelen soraimmal elismerem s nyugtázom — fogadják egyszersmind fentebb nevezett jöltevőink, adományokért egyletünk hálás köszönetét. Debreczen 1884. márcz. 31-én. Csánki Gyula h. s. e. pénztárnok.

— Kossuth Lajos — mint az „E-s” írja — a melegebb idő beálltával a savoyai havasok közé megy üdülni. Ez Kossuth első nagyobb kirándulása, mióta Baracconeból Turinba költözött.

— Elvesztett néhány okmány darab; a szíves megtalálók kéretik, hogy azt a kapitányi hivatalhoz felvinni sziveskedjék.

— Ujházy Ede fellépteit iránt olyan nagy az érdeklődés, hogy a színház ma valószínűleg ostromállapotnak volt kitéve, s már a legtöbb ülőhelyeket a további előadásokra is előjegyeztették. — Holnap Ujházy második vendégjátékául a „Budapesti” című vígjáték kerül színpadra bérletben.

— Aranyhalak. első tavaszi küldemény stájerországi gyönyörű szép példányokban Mendelovits Lajos ur üzletébe megérkeztek. Ajánljuk a t. közönség becses figyelmébe.

— Köszönet nyilváníttás. Deák István és neje Kiss Julianna hozzártartozók nevében is, mely köszönetüket nyilváníttják mindazoknak, kik a leányuk Julianna mult szombaton végbe ment temetésén résztvettek s ez által gyászukban osztoztak, részvétükkel fájdalmaikat enyhítették.

— A czeplédi polgármester — leköszönt. Bába Molnár Sámuel czeplédi polgármester ma irásbelileg beterveztette lemondását Pestmegye alispánjához. Ez eljárást az azal indokolja, hogy egyrészt megtudta az ellene mesterségesen föllízgatott városi képviselők zaklatásait, másrészt a város békéjét hiszi helyreállítandónak, ha visszalép állásától. Kéri az alispánt, hogy fogadja el lemondását és kijelenti, hogy ebbeli elhatározását a legközelebb egybehívandó városi közgyűlésen is be fogja jelenteni.

— Nyílt köszönet. A debreczeni „István” gőzmalom társulat a debreczeni 1848/9-diki honvédek egylete javára, az 1884. márcz. 23-án tartott közgyűlése határozata által, husz forintot adományozott. Fogadja a mélyen tisztelt társulat kegyes adományáért az egylet hálás köszönetét.

— Hölgyeknek legalkalmasabb husvétii ajándék a „Virág illatok” című, könyvalaku, finom angol vászonba kötött és műérzékkel kiállított újszerkesztett album, mely egy kedves színyomatú ajánlati czimlappal, ellátva bensejében négy üvegcse tiszta finom illatszert, hat darab elegáns különféle színű tojás alakú szappant és egy feccskendőző készűléssel ellátott virágcsokrot tartalmaz és így minden öltöző, vagy pipere asztal díszes kiegészítő részét fogja képezni. Egy példány ára, magyar, német, szerb, horvát, vagy román felirattal 4 frt. — Megrendelhető és kapnató tetszés szerint kék, zöld, fehér vagy új barna színben a kiadó Hír-háger Károly könyvkötészetében, Budapestben, Árpád utca 14. sz. A Vidéki megrendelések legelőszörűben pósta-utalvánnyal avagy levelező lapon utánvéttel mellett eszközölhetők.

— Ö. T. Köszönetnyilváníttás. A debreczeni önkéntes tűzoltó egyletnek a debreczeni áltöldi takarékpénztár 10 frtot, a debreczeni ipar és kereskedelmi bank 10 frtot, a debreczeni régi takarékpénztár 25 frtot és a debreczeni „István” gőzmalom társulat 30 frtot adományozott a mult évi haszonból, mely nagylelkű adományokért fogadják az illető intézetek tekintetes igazgatóságai — illetve tisztelt részvényesei általam az egylet köszönetét. Debreczen, 1884. mártius 31. Tikos István egyleti pénztárnok.

— Ég a ház! Szunyogh Zsigmond semjéni birtokos gépésze nem régebben tartotta lakadalmát, melyen a semjéni intelligencia mindkét nemű tagjai közül is sokan megjelentek. — A mulatság, táncz a legvigabban folyt odabent, midőn észrevették, hogy a tető javában ég. Persze a mulatságnak vége szakadt, ami azonban mint hiszük, nem volt s nem lesz hátrányára az ifju párnak ha csak javasasszonyok nem jövedőnek belőle rosszat, — mert a kár első sorban a birtokost Szunyogh Zsigmond urat érte. E helyen lehetetlen elhalgatni, hogy a semjéni populé annyira indifferensül viselte magát a tűzoltásnál hogy csaknem bottal kelle arra szorítani.

CSAKNOK.

Nők helyzete és nők joga.

II. A nőknek már festett alárendelt helyzete még oly fejlődési fokra vonatkozik, melyben a családi élet kezdetleges korszakát éli, s a családi életben a nemesebb összekötő kapocs teljesen hiányzik.

Nem hiányzanak ugyan az adatok, hogy egyes népeknél a nőknek alárendelt szerepét a jogosság állapota váltja fel, mint például Cantabria lakosainál, hol a nők már egyéni jogokban részesülnek s a magánjogoknak alkati elemeivel vagyon joggal, örökési joggal bírnak s a fiúk ellenben csak kiházasíttatnak; mint Calicutban, hol a nők már politikai szerepet játszottak, a közügyekre

befolyást gyakoroltak, sőt nőt illetett a főnői korona is — de ezek csak kivételek voltak, melyek azon általános szabályt, hogy kezdetleges társadalmi fejlődési fokon a nő helyzete a lehető legalárendeltebb és jogsztalansabb — meg nem döntik.

Nézük most azon fejlődési fokot s azon népek életét, hol már nem csak a családi élet tisztultabb alakot, hanem az állami élet is határozott kifejezését nyer. Még ezen népeknél s ezen korban sem sokat javul a nők helyzete. Még egyéni jogokkal sem bőven bír a nő. Ezen népek némelyikénél már a vallási felfogás is befolyást gyakorol a nők helyzetére. A hol a családi életről vallási felfogás nemesebb alakban nyilatkozik, a hol a családi élet épen a vallási fogalmak folytán, a vadság, erőszakosság és férfi kényuralom bélyegeitől megtisztítatik — ott a nők helyzete kedvezőbb. — Itt már az emberi személyiség joga a nőben is némi elismerésben részesül.

A további fejtegetésnél a női jogoknak, nem lehet feladatunk az összes ugyanazon társadalmi fejlődési fokon levő népek nőinek helyzetét és jog életét vázolni, hanem csupán egyes népeknél és csak egy egy jellemző adattal rajzolhatjuk bizonyos fejlődési fok nőinek helyzetét és jog életét.

A kínai vallási felfogás és összes világnézet a megtestesült realizmus. A kínai a mit látni, megfogni nem képes — az gondolat világából is kizárva van. — A mi előtte tényleg nem mutatkozik az reá nézve nem is létezik. — A családi élet felfogása is ilyen realis. — A családi élet célja, s a fiu kötelessége utódok által a szülők részére tiszteletet szerezni. A ki nőlen marad, az a családi láncolat szakadatlanúságát törli meg — s vét a fiu kötelesség ellen. E miatt a nő becsben, a női erény nagy tiszteletben tartatik. Bár a nő itt is vétel utján szereztezik s a férjnek engedelmességgel tartozik. Örökösödési joggal is csak a fiuk bírnak, kik leánytestvéreikről gondoskodni tartoznak mindaddig, míg őket férjhez — illetve el nem adják.

A hindunál is így van a nők helyzete kevés különbséggel. Következménye ugyan a hindu idealismusk — mely szereti a szépet, s rajong mindenért a mi költői — hogy míg maga a férj gyékényen alszik, nejét minél inkább felpiperézni igyekszik, s olyan kar és lábpercet rak reá, melyek többet érnek egész háznál; azonban a nők alá rendelt helyzete és jogsztalansága pipere között is kilátszik. — A férfji nem veszi ugyan nejét, csak ajándékok ad érte szüleinek, de azért a férfi tulajdonának tekintetik. Az elválás joga is ő férjnek illeti, míg azonban együtt él nejevel, az iránt a legnagyobb kimélettel viseltetik.

Az atticai (görög) családi életet magasabb felfogás jellemzi, mint a milyen általában a keleti népeknél. sőt mint a rómaiaknál is uralkodott. A görög családi élet tisztultabb felfogása a nőkre nézve egy jobb kor hajnalát képezi. Előhírnöke volt a görög családi élet nemesebb felfogása a keresztények által alkotott családi életnek. Bár az erkölcsi elvek draszticus ellentétét képezik a mai erkölcsi felfogásnak. — Attica kezdetleges fejlődési fokon a házasság szintén orzias utján jött ugyan létre; s a több nejeség volt szokásban, — de később a házias életben az egynejeség elve jutott érvényre, s a nő helyzete oly kedvező volt, mint azon korbeli népeknél sehol. Nem volt már itt a nő áru tárgya, hanem a házasságnak kiindulási tényét az eljegyzés képezte, a mikor a nő számára, annak rokoni, jgyvajándékok tartoztak adni. — Ezzel megszületett a hozomány jog intézménye.

A nő a férjnek egyenjogu társa volt, bár ezen egyenjoguság csak a családi élet körén belül terjedt. — Ellentétben a görög vallási felfogással, mely a férfi és nő istenekkel volt benepesítve — kik közösen, egy forma joggal intéztek az emberiség sorsát, a földi nő csak a közügyektől távol tartatott, a földi nő csak a családi életben élt. Társadalmi és politcái egyenjogúsága a nőnek hiányzott; a nő hivatása a családi boldogság fenntartására terjedt ki, a férfi feladata lévén életét a közügyeknek szentelni.

Igy javult lassanként a nők helyzete. Így ismertettük előkozatosan a nőben is az emberi méltóság. A nő rablás megszűnik, a nő vásárlás elmarad, s oda jut a fejlődés közben a nő is, hogy a saját sorsa intézésében szava meghallgattatik. Egyéni joga a nőnek is elismertetik, sőt a családi életbeni nemesebb hivatása a kifejlődésre jut.

Ezzel eljutottunk azon korra, hol az emberiségre új műveltség napja derül fel, hol az emberiség egy addig ismeretlen eszme által, mintegy ujja teremtetik a keresztényiség korára.

(Folyt. köv.)

Legujabb.

(„Debreczeni Ellenőr” eredeti táviratai.)

AZ ORSZÁGHÁZBÓL.

Budapest márcz. 31. A képviselőház az ipartörvényjavaslat általános tárgyalását folytatta. Ugron Akos, Jónás és Herman elfogadják azt.

Zavargás Amerikában.

Cincinnati márcz 31. Az éjjel újabb zavargások voltak. A tömeg felgyújtotta a törvényeszköz és egyéb épületeket; a

tűzoltókat az oltásban akadályozta, úgy hogy ezek támogatására katonaságnak kellett kivonulni. A tömeg és katonaság lövöldöztek egymásra, ötvännél több zavargó megsebesült. A tömeg ágyut is foglalt el, löszér nélkül, melyet később a rendőrség visszafoglalt s a zavargókat szétverte.

Egyptomi dolgok.

Kairó márcz. 31. Gordon tábornok Khartumból kirohanást tett, de egyiptomi csapatai megfutván, visszavonulni kényyszerült.

Olaszországból.

Róma márcz. 21. Az új kormány megalakult, tárczajokot megtartották, Depretis, Mancini, Magliani, Genala, Ferreró, új miniszterekké lettek: Brin tergerészeti, Coppinó közoktatási, Grinaldi földmívelési, Ferracin igazságügyi.

Felelős szerkesztő és kiadó lapfőnöke: Vertesi Arnold. Főmunkatárs: Karczag Vilmos.

Nyílt-tér.

IGÉRVÉNYEK,
Bécs városi sorsjegyre
 húsz 1884. április 1-én
 főnyeremény 200.000 frt.
 2 frt 50 kr. } 50 kr. bélyeg.
 Ipar-egyesületi takarékos és hitelintézet.

HURKA-ESTÉLY.
Vilmos Lajos
 sörcaarnokában
 holnap, kedden április 1-én
 a Magyar testverek zenekara közreműködése mellett
HURKA és toros káposzta-estély
 tartatik.

KIADÓ LAKÁS.

A 2120 ik számú „Európá”-hoz címzett lakházban

pünkösdtől fogva egy nagyobb és kisebb, egészséges, szép és kényelmes

lakás

leszállított lakbér mellett kiadó.

Közelebbi értesítések a házmesternél ugyanott, vagy a tulajdonosnál (Battyányi utca 2556-ik sz. a.) nyerhetők.

ELADÓ.

Egy márvány váza. Egy salon szőnyeg. Egy nagy olajfestmény és egy nagy tükör aranyalátéttel jutányosan eladó.

Ugyanott egy nyári lak kerttel kiadandó vagy eladó. Péterfia 938. sz. a.

Pályázat.

A debreczeni kertészeti egyletnél a fő-kertészi állomás üresedésbe jövőn felhívtnak mindazok, kik ez állomást elnyerni óhajtják, hogy képességüket eddigi gyakorlatokat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket egyleti igazgató Windt Frigyes urhoz (Kaudia utca 2531.) a folyó 1884. évi ápril 14 ig adják be. — A megválasztandó fő-kertész — ki az állomást azonnal elfoglalni köteles, — az egyleti 27 hold kert tőlepen a fanemesítés és a kertészet egyéb ágaiban gyakorlatilag is foglalkozik. — Javadalmi a következők: szabadlakás, 5 öl tőzi fa, 300 frt készpénz, s ezen kívül az eladott nemestett csemeték és díszkák tiszta jövedelméből 10 százalék, az tisztázott által előállítandó virág és konyhakerti termékek tiszta bevételeiből pedig 30 százalék, végül 400 öl földnek használata. Az első év próba évek tekintetik, s a magyar nyelvnek szóban és írásban bírása fökölték.

Bővebb értesítéssel az egylet igazgatósága szolgál. A debreczeni kertészeti egylet igazgatósága.

BOSZNAY J. czég

DEBRECZENBEN,

saját ház, Czegléd-utca.

Dusan felszerelt női divat, kézmű és rövidaru raktárából, ajánl tetemes árle- számítás mellett, nagymennyiségű, sima és kockás

tavaszi női ruhakelméket

KRETON, BATIST, SATEN, JACOUNETTEKET

és rendkívüli olcsó árakért napernyőket is.

Továbbá a legjobb minőségű fekete és színes ternók, színes és feketeselyem, satin mervelleux s ezekhez megfelelő, minden színben selyembárony, brocat, csipke és szalag dísz, s ugyiszintén kintűnő csabai vállfűzők

nagyválasztékban találhatók.

ROTT L. Debreczen.

Női divatárak, vászonneműek és női felöltők raktára.

A tavaszi és nyári idényre van szerencsém a következő jutá- nyos árucikkeket a n. é. közönségnek becses figyelmébe ajánlani:

legujabb divatu női ruhakelmék

és hozzá való díszek, valódi francia

creton és saténok,

valamint

NAPERNYŐK gyári árban

a legnagyobb raktár

NŐI FELÖLTŐK és KÉSZ RUHÁKBAN,

valamint esőköpeny, Mantil, Tricot, Jaquet minden színben, selyem ternó és szövet ruhák

nagy választékban.

Női ruhákat m érték után budapesti műhelyben, legujabb divat sze rint, gyorsan és pontosan készítették.

Statistika!

Azon betegségek melyeknek a malátakészítmények, Hoff János-féle rendszer, használtattak a következők: köhögés, légső csusz, tüdőorvadás, altesti bántalmak, elerőtlenedés, ideg, láz, vérszegénység, emésztési bántalmak. — A használtabb készítmények, ma- láta-kivonat egészségi sör, maláta-csokoládé, kon- cenztrált maláta-kivonat, maláta-mell-csukorkák. Va- lamennyi a Hoff János találmánya és rendszere szerint.

SZENVEDŐKNEK becses figyelmébe.

Ezren kik már veszte voltak, ezen gyógyhatásos szernek köszönhetik életüket s ör- vendenek annak.

Nyilvános köszönőirat.

Egyáltalában a hirdetésekben igen kevés bizalommal lévén, nagyon csekély reménnyel kezdtem el az ön malátakészítményeinek a használatát. De képzelve el azon örömet, mely családomban uralkodék, midőn az ön Hoff János-féle koncentrált malátakivonatának használata után már hónapok óta elvesztett egészségemet teljesen ismét visszanyertem, mellem oly egészséges a milyen ez előtt még sohasem volt, a kö- högés mely folyton győrtött el mult s már hala istennek egészséges vagyok! Hála köszönöm érte!

Babocsa, febr. 22.

STEINER DÁVID.

HOFF János legtöbb fejedelmek udv. szállítója es. kir. tan. arany koronás érdemke- reszt, porosz és nemet rendek lovagjának, Bécs. Graben Bräunerstrasse 8.

Nyilvános köszönőirat

Tek. ur! Ön kintűnő maláta-kivonati-egészségi söre igen gyógyhatásos. Tíz havi nehéz beteg- ségem óta pontosan használom, visszanyertem örömet. Mellékelve küldök 14 frt 60 kr. további 28 pa- laczk maláta kivonati sörért.

Szeben, április 1882.

TANGL VILMA.

Magas elismerések a Hoff János-féle maláta-kivonatnak, császárok, kirá- lyok és hercegek által.

I. Vilmos német császár: „az ön pompás malátakivonata.” Ferencz József osztrák császár „örömmel tüntetem önt ki.” A szász király: „a királyné anyjának igen jót tesz. A dán király: „gyógy- hatást tapasztaltam.” A mecklenburg-sverini nagyherceg, „elismerésemet.”

Hivatalos gyógyjelentés.

Csász. kir. szab. központi bizottság, stb. Flensburg. A Hoff János-féle malátakivonati egés- ségi sör egészen kintűnő erősítő szernek bizonyult.

Witige őrnagy, a porosz kóroda képviselője.

Árak: Malátakivonat egészségi sör 1 palaczk 60 kr. 13 pal. 7,26 frt. 28 pal. 14,60 frt. 58 pal. 30 frt. 1/2 kilo maláta csokoládé I. 2 frt 40 kr. 1/4 kilo 1 frt 30 kr. II. 1/2 kilo 1 frt 60 kr. 1/4 kilo 90 kr. III. 1/2 kilo 1 frt. 1/4 kilo 60 kr. Ma- láta-csukorkák I. zacskó 60 kr. 30 és 15 kr. Malátakivonat 1 üveg 1 frt 12, kisebb 70 kr. — Gyermekek tápmaláta-liszt 1 frt. Egy maláta fürdő 90 és 50 kr. 2 frton alól semmisen szállítatik. Az első valódi Hoff János-féle nyakoldó maláta mellezu- korkák kék papírban vannak. Vevésnél csakis ilyenek kérendők.

Főraktár Debreczen: Csanak József tüzserk., továbbá Rickl József Zelmós Geréby Fülöp és Varga Lajos uraknál. Nyiregyháza: Korányi Imre gyógy. Nagyvá- rad: Janky Antal. Nagy-Károly: Ujházy István, Kaufmann Jakab. N.-Bánya: Ifj. Orosz István. Szatmár: Jakó Mihály. Zilah: özv. Weisz Sámuelné. H.-Böszörmény: Dengyel László továbbá az ország minden nevezetesebb gyógyszerüzében.

1190.

tk. 884.

Arverési hirdetményi kivonat.

A debreczeni kir. tvszék, mint tel- lekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. kincstár végrehajthatóan Tóth József és társa végrehajtást szenvedő el- leni 52 frt 83 kr. tőkekövetelés s járú- lékai iránti végrehajtási ügyében a deb- reczeni kir. tvszék területén lévő B.-Uj- város községben fekvő a 774. számú tjkben foglalt házas telekre az árverést 400 frtban azonnal megállapított kiki- áltási árban elrendelte, és hogy a fen- nebb megjelölt ingatlanok az 1884. évi május hó 21-ik napján délelőtti 9 óra- kor B.-Ujváros község házánál meg- tartandó nyilvános árverésen a megállá- pított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10% -át vagy is készpénzben vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügy miniszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a ér- telmében a bánatpénzének a bíróságnál

előleges elhelyezéséről kiállított szabály- szerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Debreczenben a kir. tvszék mint tkönyvi hatóságnak 1884. évi mart. hó 10-én tartott üléséből.

Szögyényi elnök.

Szabó aljegyző.

Előfizetési felhívás a

"MAGYAR HÁZIASSZONY"

háztartási, gazdasági és szépirodalmi he- tilap, a magyar gazdaszövegyek orsz. egy- letének hivatalos közlönye, III. évfolya- mára. Szerkesztik:

Csiszár-Ugróczy Ida, Andrea és Vértess W. József.

Előfizetési árak:

Egész évre 6 frt. — Fél évre 3 frt. — Negyed évre 1 frt 50 kr.

Előfizetések a „Magyar Háziasszony” kia- dóhivatalához Budapest, Váci-körút 20. sz. intézendők.

A „Magyar Háziasszony” hetilapból mutatványszámokat bérmentesen küld a kiadóhivatal mindazoknak, kik eziránt hozzá legelőszertűben levelező lappal fordulnak. Előfizetések a hó bármely nap- jától elfogadhatók.

A „Magyar Háziasszony” kiadóhivatala Budapest, Váci-körút 20.

E szaklapnak egyik háztartásból sem sza- bad hiányozni, miután útmutatásai mellett több száz forintot lehet a háztartá-ban megtakarítani.

SZABÓ LAJOS

DEBRECZENBEN, rózsater.

ajánlja a nagyérdemű közönségnek tavaszi és nyári czikkeken nagy választású raktárát:

DIVATOS RUHAKELMÉK.

Fekete és színes ternók, kasmirok, kendők.

GYÁSZ CZIKKEK.

Színes perkál, kreton és szatinok.

KITŰNŐ SZABÁSÚ FÉRFI INGEK.

Vászonneműek, ágyterítők. Fekete selyem kelmék és kendők. Jó minő- ségű kötő pamutok. Ruhadíszek, gombok, csipkék, szalagok.

NAPERNYŐK és ESERNYŐK.

≡ Jutányos szabott áruk. ≡

GOLDENSTEIN

legujabb szabadalmazott mosószer

megtakarít fát, gyertyát, szent és megkímél minden fáradságot, nélkülöz mindentféle mosószeközöket és tiszta az ártalmas és ruhát rontó essentiától

Főraktár Bécs, I. Fleischmarkt 15.

Kapható minden fűszer- és gyarmatáru kereskedésben. Ismétlésüknek árkedvezmény.

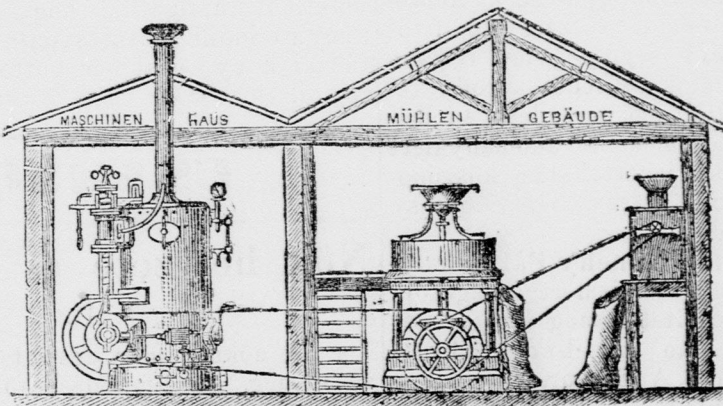
Szabadalmazott gőzgépek.

SCHRANZ C. és RÖDIGER G.

gépgyára

Bécs X. Dampfasse 15.

Épit mint kü- lönlégséget szabadalma zott gőzgepe- ket 2-16 ló- erőre, jótállás mellett mint légtartósabb és legokszé- rűbbet a mun- kásságra és 50% tüzelő- szer megtaka- ritása mellett. E gépeknél

nincs szükség kü- lön ké- ményre vagy alapra, melyek felállításá min- den helyen megengedték sőt lakóházak- ban is. Mal- moknál e gép igen kintűnő nek bizonyult, mit számos el- ismerő iratok is bizonyítanak.

Ezenkívül szállít a gyár mindentféle géprészeket, u. m. tökéletes malom- berendezéseket és kívánatra küld árjegyzéket ingyen és bérmentve.